

РЕШЕНИЕ

№ 154

гр. Велико Търново, 21.11.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ВЕЛИКО ТЪРНОВО, ПЪРВИ ГРАЖДАНСКИ И ТЪРГОВСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на тридесет и първи октомври през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: ЯНКО ЯНЕВ

Членове: ДАНИЕЛА ДЕЛИСЪБЕВА
ГАЛИНА КОСЕВА

при участието на секретаря МИЛЕНА СТ. ГУШЕВА
като разгледа докладваното от ЯНКО ЯНЕВ Въззивно търговско дело № 20234001000188 по описа за 2023 година

за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 258, ал. 1, предложение първо от ГПК - въззивно обжалване.

С Решение № 39/09.06.2023 год., постановено по т. д. № 25/2022 г. по описа на Ловешки окръжен съд е осъдено ЗД „Бул Инс“ АД, ЕИК 831830482, със седалище и адрес на управление: гр. София, бул. „Джеймс Баучер“ № 87, представлявано заедно от С. С. П. и К. Д. К., на основание чл. 432 от КЗ във връзка с чл. 429, ал. 3 от КЗ да заплати на Г. А. З., ЕГН ***** от с. Дебнево, ***** сумата в размер на 80 000 лв., частичен иск от сума в общ размер на 150 000 лв. - застрахователно обезщетение за претърпени неимуществени вреди в следствие на настъпило ПТП на 08.07.2020 г., ведно със законната лихва от датата на завеждане на иска - 14.03.2022 г. до окончателното изплащане на сумата, като искът до пълния претендиран размер на сумата 120 000 лв. частичен иск от сума в общ размер на 150 000 лв. е отхвърлен, като неоснователен и недоказан. Със същото решение е осъдено ЗД „Бул Инс“ АД, ЕИК 831830482, със седалище и адрес на управление: гр. София, бул. „Джеймс Баучер“ № 87, представлявано заедно от С. С. П. и К. Д. К., на основание чл. 432 от КЗ във връзка с чл. 429, ал. 3 от КЗ да заплати на Г. А. З., ЕГН ***** от с. Дебнево, ***** сумата в размер на 830 лв. - застрахователно обезщетение за претърпени имуществени вреди вследствие на настъпило ПТП на 08.07.2020 г., ведно със законната

лихва от датата на завеждане на иска - 14.03.2022 г. до окончателното изплащане на сумата. Осъдено е ЗД „Бул Инс“ АД, ЕИК 831830482, със седалище и адрес на управление: гр. София, бул. „Джеймс Баучер“ № 87, представлявано заедно от С. С. П. и К. Д. К. да заплати на адв. А. Б. от САК, съдебен адрес: гр. София, *****, личен № 1100361010, на основание чл. 38, ал. 2 от ЗА, сумата 8 940 лв. с ДДС за защита на Г. А. З., ЕГН *****, на основание чл. 7, ал. 2, т. 1 и т. 4 от Наредба № 1/9.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, съразмерно уважената част на иска. Осъдено е ЗД „Бул Инс“ АД, ЕИК 831830482, със седалище и адрес на управление: гр. София, бул. „Джеймс Баучер“ № 87, представлявано заедно от С. С. П. и К. Д. К., на основание чл. 78, ал. 6 от ГПК, да заплати по сметка на Ловешки окръжен съд сумата 3 233.20 лв., представляваща дължимата от ищеца държавна такса върху присъдените обезщетения и 723.56 лв. разноски за вещи лица, изплатени от бюджета на съдебната власт, съобразно уважената част на исковете. Осъден е Г. А. З., ЕГН ***** от с. Дебнево, ***** да заплати на ЗД „Бул Инс“ АД, ЕИК 831830482, със седалище и адрес на управление: гр. София, бул. „Джеймс Баучер“ № 87, представлявано заедно от С. С. П. и К. Д. К. разноски по делото в размер на сумата: 2 010 лв., съобразно отхвърлената част.

Постъпила е въззивна жалба от ЗД „Бул Инс“ АД, ЕИК 831830482, със седалище и адрес на управление: гр. София, район „Лозенец“, бул. „Джеймс Баучер“ № 87, представлявано от С. С. П. и К. Д. К. – изп. директори, чрез адв. Т. М. от АК – Габрово против Решение № 39/09.06.2023 год., постановено по т. д. № 25/2022 г. по описа на Ловешки окръжен съд.

В същата се излага, че решението в осъдителната му част за сумата над 50 000 лв., присъдено обезщетение за претърпени неимуществени вреди, било неправилно и незаконосъобразно. Неправилно съдът бил приел за доказан по размер предявеният иск за неимуществени вреди, като не е взел под внимание всички установени по делото факти и не ги е отчел в тяхната съвкупност. Не било установено пълно и безпротиворечиво виновното поведение на водача на МПС. Излага се, че първоинстанционният съд неправилно приложил разпоредбата на чл. 52 от ЗЗД, като присъденото обезщетение за неимуществени вреди било завишено с оглед действително претърпените болки и страдания. Оспорва твърдението, че полученият от ищеца мозъчен инсулт е пряк и непосредствен резултат от претърпяното ПТП и счита, че не дължи обезщетение за тези вреди. Неправилен бил изводът на съда за приложението на чл. 51, ал. 2 от ЗЗД (съпричиняване на вредоносния резултат) - неправилно движение на пешеходец в нерегламентиран паркинг.

Направено е искане да се отмени съдебния акт в обжалваната му част и да се постанови друг, с който да бъде отменено присъденото обезщетение над размера от сумата от 50 000 лв., ведно със законните последици. Претендират се разноски.

В срока по чл. 263, ал. 1 от ГПК е подаден отговор на въззивната жалба от Г. А. З., ЕГН ***** от с. Дебнево, Община Троян, Област Ловеч, *****, съдебен адрес: гр. София, *****, чрез адв. А. Б. от САК.

В същият се излага, че въззивната жалба е неоснователна. Излага се, че

първоинстанционният е достигнал до правилни и съответстващи на събраните по делото доказателства изводи относно фактическия състав на чл. 432, ал. 1 от КЗ. Правилно бил обсъдил всички доказателства събрани по делото и ги бил взел предвид при постановяване на решението. Счита възражението за завишеност на присъденото обезщетение за неимуществени вреди и възражението за съпричиняване на вредоносния резултат, за неоснователни и необосновани.

Първоинстанционният съд е приел, че са установени всички правопораждащи спорното материално право юридически факти, като съобразно уредените в чл. 52 от ЗЗД критерии за справедливост, заместващото обезщетение за причинени неимуществени вреди от настъпване на процесното застрахователно събитие е в размер на сумата от 80 000 лв., а обезщетението за претърпените имуществени вреди в размер на сумата от 830 лв. Съобразявайки разпоредбата на чл. 51, ал. 2 от ЗЗД е приел, че не е налице съпричиняване от страна на пострадалия. Счел е, че лихвата за забава се дължи от 14.03.2022 г. – датата на предявяване на иска - така, както е поискана.

Съгласно чл. 269 от ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от релевираните въззивни основания в жалбите.

Първоинстанционното решение е постановено от законен състав, в пределите на правораздавателната власт на съда, изготвено е в писмена форма, подписано е и е разбираемо. Следователно обжалвания съдебен акт не е нищожен по смисъла на чл. 270, ал. 1 и 2 от ГПК.

При извършената служебна проверка с оглед на всички процесуални нарушения, които водят до нищожност или недопустимост на обжалваното решение, съдът констатира, че същото е валидно и допустимо. Не е налице нито един от пороците, които обуславят нищожност или недопустимост на същото.

Апелативен съд – Велико Търново, след като разгледа жалбата, обсъди доводите на противната страна, прецени събраните по делото доказателства поотделно и в тяхната съвкупност, провери правилността на обжалваното решение, съобразно правомощията си, приема за установено следното от фактическа и правна страна, във връзка с наведените във въззивната жалба пороци на оспорения съдебен акт:

Пред първоинстанционният съд са предявени осъдителни иски за имуществени и неимуществени вреди с правно основание чл. 432, ал. 1 от КЗ, във вр. с чл. 45, ал. 1 от ЗЗД.

Въззивният съд е обвързан само от наведените във въззивната жалба доводи за неправилност на първоинстанционното решение – арг. от чл. 269, изр. второ от ГПК, поради което следва да се произнесе само в пределите на наведените доводи във въззивната жалба, а служебно, само когато неправилно е приложена императивна материалноправна разпоредба.

Искът с правна квалификация чл. 432, ал. 1 от КЗ е за заплащане на обезщетение за имуществени и/или неимуществени вреди от пострадало лице или неговите наследници срещу застраховалия гражданската отговорност на делинквента. Фактическият състав, от

който възниква имуществената отговорност на застрахователя за заплащане на застрахователно обезщетение на увреденото лице, обхваща: застрахованият виновно да е увредил ищеца, като му е причинил имуществени и/или неимуществени вреди, които от своя страна да са в пряка причинно-следствена връзка с противоправното поведение на застрахования и наличие на застрахователно правоотношение, произтичащо от договор за застраховка „Гражданска отговорност“ между делинквента и ответника - застраховател.

Съгласно чл. 498, ал. 3 от КЗ допустимостта на прекия иск против застрахователя е обвързана с наличието на започната процедура по доброволно уреждане на отношенията между пострадалия при ПТП и застрахователя по задължителна застраховка „Гражданска отговорност на автомобилистите“ и изтичането на тримесечен срок от предявяването на претенцията пред застрахователя или пред негов представител. Не се спори, че на 01.10.2021 г. Г. А. З. е предявил претенциите си за изплащане на застрахователно обезщетение, по които не е постигнато споразумение (т.е. застрахователят не е платил в срока по чл. 496).

Както посочихме по-горе, въззивният съд действа при условията на чл. 269, изр. второ от ГПК, поради което той следва да се произнесе само по релевираните във въззивната жалба възражения. Освен това обжалваното решение е влязло в законна сила в частта, в която е уважен искът за заплащане на застрахователно обезщетение за причинени неимуществени вреди за сумата от 50 000 лв. и искът за заплащане на застрахователно обезщетение за причинените имуществени вреди за сумата от 830 лв. (в частта, в която първоинстанционното решение не е обжалвано), основанието (правопораждащите спорните материални права юридически факти) на предявения осъдителен иск е установено със сила на пресъдено нещо. Следователно, правният спор, пренесен пред настоящата съдебна инстанция с въззивната жалба, се съсредоточава върху обстоятелството дали първоинстанционният съд правилно е приложил критериите за справедливост, уредени в разпоредбата на чл. 52 от ЗЗД, при определяне размера на заместващото обезщетение и правилно ли е приложил и разпоредбата на чл. 51, ал. 2 от ЗЗД.

В случая не е налице възражение на ответника за необоснованост на първоинстанционното решение в посочените по-горе части и в този смисъл въззивният съд следва да приеме за установени следните правопораждащи спорното материално право юридически факти: че чрез своето противоправно и виновно поведение застрахованият водач на процесното МПС – В. П. В. е причинил на Г. А. З. телесни увреждания (фрактура на лява тазобедрена става закрито претрохантерно счупване и контузионна кръвноеквивалентна лезия в паренхима на лява голямомозъчна хемисфера) и че през релевантния период ответникът е обезпечавал деликтната отговорност на процесния лек автомобил – управляван от В. П. В., чрез сключване на договор за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите. В т. см. - т. 3 от Тълкувателно решение № 1/09.12.2013 г. по тълк. д. № 1/2013 г. на ОСГТК на ВКС на РБ: „Въззивният съд може да приеме определена фактическа констатация за необоснована само при наличие на оплакване за необоснованост на първоинстанционното решение в тази му част. Необходимост от ново установяване на факт пред въззивния съд възниква и когато доказването на този факт е

извършено в нарушение на съдопроизводствените правила и въззивната жалба съдържа оплакване за това“.

Оплакване за неправилност срещу първоинстанционното решение е релевирана в жалбата относно факта дали в резултат на проведената впоследствие хирургична интервенция, продължително залежаване и съпътстващи заболявания на ищеца, същият е получил и инсулт, който да е в причинна връзка с претърпяното ПТП.

От заключението на допуснатата и изслушана съдебномедицинска експертиза и обясненията на вещото лице в съдебно заседание се установява, че на пострадалия ищец Г. З. са били установени следните травматични увреждания: петрохантерно счупване на лявата бедрена кост с последващо оперативно лечение -метална остеосинтеза, което му е причинило затруднение движенията на левия крак за около година, с оглед възрастта на ищеца и правилен оздравителен процес. Вещото лице дава заключение, че травматичното увреждане е в причинно-следствена връзка с процесното ПТП, като такива са и усложненията и възпаленията на меките тъкани. В заключението вещото лице излага, че пострадалият е претърпял значителни болки и неудобства, с оглед счупването на лява бедрена кост и в момента на прегледа още има остатъчни явления, въпреки активното и съответно лечение. В съдебно заседание вещото лице (д-р Г.) пояснява, че при прегледа на ищеца на 19.10.2022 г. е установила, че З. има макар и непълен спомен около случилото се, отговаря на поставените въпроси бавно, движи се с помощни средства - бастун и при вървеж влачи левия си крак. Има изразен фациалис в ляво, като движи четирите си крайника в пълен обем. Дадено е също заключение, че в делото са приложени документи за претърпян инсулт на мозъка, като според вещото лице това е неврологично заболяване, дължи се на съдови проблеми и не е в причинна връзка с претърпяното ПТП.

От заключението на допуснатата и изслушана съдебномедицинска (неврологична) експертиза и обясненията на вещото лице в съдебно заседание се установява, че при инцидента, по данни от медицинската документация ищецът е лекуван по повод на установени артериална хипертония и захарен диабет инсулинозависим с полиневропатия. Вещото лице дава заключение, че тези заболявания са само рискови фактори, но не решаващи за настъпване на мозъчен инсулт, а за тяхната изява играят роля и факторите на средата - хранене, физическа активност, каквато в случая след ПТП-то е била ограничена, както и наличие на преживян стрес (психически и физически). В заключението е заявено, че оперативното лечение е свързано с контузия на меки тъкани, контузия на стените на кръвоносните съдове и забавяне на кръвотока. Дава заключение, че само по себе си обездвижването е фактор от съществено значение за прогресивно обременяване на хемодинамиката на организма със значение върху реологията на кръвта и функцията на съдовете, както е в случая. Заклучава, че това е ключов фактор за развитие на мозъчносъдови заболявания, както и, че е диагностицирана уведа в басейна на лява средномозъчна артерия - с хиподенсна (исхемична) лезия, поради което ищецът е хоспитализиран в неврологично отделение с диагноза Мозъчен инфаркт в БЛСМА (ИЗ 3924/20) с двигателен дефицит за десни крайници и говорни нарушения. Вещото лице

твърди, че относно извършената КТ е налице находка за наличие на контузионна кръвноеквивалентна лезия в паренхимата на лява голямомозъчна хемисфера, която е възможна от преживяна ЧМТ при ПТП, за което обаче липсват по делото консултации от специалисти и провеждане на съответни изследвания към датата на инцидента. В обясненията си в съдебно заседание вещото лице пояснява, че ПТП-то е допринесло за получаване на инсулта, но не и че то е в пряка връзка с него. Травмата на главата обаче, може да се приеме като пряка връзка и тя също е допринесла за настъпване на инсулта. Според вещото лице това са две отделни огнища, като те са настъпили в резултат на ПТП.

От заключението на допуснатата и изслушана съдебно автотехническа експертиза и обясненията на вещото лице в съдебно заседание се установява, че механизма на процесното ПТП е следният: оформен е паркинг, на Кооперативния пазар в гр. Троян, на който местата не са очертани и обозначени, където вдясно от входа при влизане откъм ул. „Опълченска“ има автомивка с три клетки, вляво от входа има агроаптека, а на запад ограда. Най-вдясно е бил паркиран л. а. „Сеат“ с водач В. П. В., като в същата редица в ляво от неговия автомобил в южна посока е бил паркиран и лекият автомобил на пострадалия Г. З.. В. се качил в автомобила си и с намерение да напусне пазара, предприел маневър движение на заден ход, с цел да излезе от редицата с паркирани автомобили, да обърне посоката и да се насочи с предна част на автомобила на изток, към входа/изхода. Според заключението при заставане на автомобила под ъгъл спрямо паркираните автомобили със задна част, ориентирана посока югозапад, се пресичат коридора на движение на лекия автомобил и траекторията на движение на пострадалия Г. З., като заден ляв ъгъл на автомобила (задна броня вляво) попада в десен долен крайник (бедро) на пешеходеца и поради малката скорост на автомобила и полученият ударен импулс, З. пада наляво, като удря лявата част на таза си в асфалтовото покритие на паркинга. Установява се, че В. е спрял автомобила, без да прегази пешеходеца и е продължил напред посока изхода на пазара, като поема по улицата към дома си, без да разбере за инцидента и е намерен от органите на МВР в дома си, след подаден сигнал. Според вещото лице по делото няма данни, както и при огледа на местопроизшествието също, за наличие на препятствия, ограничаващи видимостта на водача на л. а. „Сеат“ към пострадалия З.. Вещото лице дава заключение, че причина за настъпване на ПТП е неосигуряване за непрекъснато наблюдение на пътя зад автомобила при движението му на заден ход от страна на водача му В. В., като ударът е настъпил точно в последната фаза на маневрата, когато все още автомобилът „Сеат“ не е преустановил движението си назад и водачът е преместил погледа си напред, изпускайки от наблюдение зоната зад задна лява част на същия. Според заключението мястото на ПТП е неплатен паркинг, необозначен с пътни знаци, който не е разграфен с хоризонтална маркировка за ориентация и разположение на паркиращите там автомобили и двамата участници са били в правото си да се движат в съответните посоки.

Основният спорен въпрос пред въззивната инстанция, по отношение на приложението на чл. 52 от ЗЗД, се свежда до справедливото обезщетяване за настъпилите травматични увреждания, като в тази насока ответникът акцентира върху липсата на

причинно-следствена връзка между процесното ПТП и констатирания у ищеца мозъчен инсулт, а по отношение на останалите увреждания (фрактура на лява тазобедрена става закрито претрохантерно счупване) се изтъква, че справедливото обезщетение е в размер на 50 000 лв.

Настоящият състав на въззивната инстанция, за разлика от изводите на първостепенния съд, намира, че от събраните по делото доказателства не се доказва наличието на причинно-следствена връзка между настъпилото ПТП, от една страна, и диагностицирания мозъчен инсулт на ищеца, от друга страна - липсва както пряка, така и косвена причинно-следствена обусловеност между тези събития. Безспорно се установява, че в хронологичен аспект получаването на мозъчен инсулт следва по време настъпването на произшествието и получените в резултат на същото травматични увреждания. Това обстоятелство обаче не е достатъчно, за да се приеме, че мозъчния инсулт е причинен именно вследствие на пътния инцидент. Този извод се потвърждава и от двете експертни заключения, приети по настоящото дело. Според вещото лице д-р М. Г. (съдебен лекар) това е неврологично заболяване, дължи се на съдови проблеми и не е в причинна връзка с претърпяното ПТП. В подкрепа на тези изводи е и заключението на съдебномедицинската (неврологична) експертиза, изготвена от вещото лице д-р Д. Н. (невролог), съгласно което ищецът е лекуван по повод на установени артериална хипертония и захарен диабет инсулинозависим с полиневропатия, като тези заболявания са само рискови фактори, но не решаващи за настъпване на мозъчен инсулт, като пояснява, че ПТП-то е допринесло за получаване на инсулта, но не и че то е в пряка връзка с него. Травмата на главата обаче, може да се приеме като пряка връзка и тя също е допринесла за настъпване на инсулта.

Така приетите експертни заключения позволяват да бъде приета за доказана тезата на въззивника във въззивната жалба, че инсултът на ищеца не се намира било в пряка, било в косвена причинно-следствена връзка с настъпилото произшествие. А доколкото последното определя и обхвата на отговорността на застрахователя, то изводът е, че дължимото застрахователно обезщетение следва да обхваща само непосредствено причинените и доказани като безспорна последица травматични увреждания, но не и другите патологични промени в здравословното състояние на ищеца, за чийто произход и първоизточник няма безспорни доказателства, които да ги свързват с процесното застрахователно събитие. Ето защо съдът намира, че в тази насока ответникът следва да бъде осъден да заплати обезщетение само за травматичните увреждания, изразяващи се в фрактура на лява тазобедрена става закрито претрохантерно счупване, както и контузионна кръвноеквивалентна лезия в паренхимата на лява голямомозъчна хемисфера. Присъденото обезщетение обаче не следва да обхваща отговорността на застрахователя за болките и страданията на ищеца от претърпения мозъчен инсулт.

В случая може да се направи извод само за наслагване на отделни медицински диагнози – първоначално са възникнали уврежданията вследствие на инцидента и в периода, в който все още не са преодолени последиците от тях, ищецът получава мозъчен инсулт. Основен аргумент е, че още преди инцидента ищецът е страдал от неинсулинозависим

захарен диабет, диабетна полиневропатия, диабетна нефропатия, хипертонично сърце със сърдечна недостатъчност, исхемична болест на сърцето, затлъстяване, хронично бъбречно заболяване, хронична бъбречно недостатъчност I ст. (Епикриза МБАЛ АД, Ловеч от 06.08.2020 г., стр. 18 от д.), но всички те са описани като хронични заболявания, които не могат да възникнат в рамките на толкова кратък срок след инцидента. Напротив, за всички тях е посочено, че се развиват с години (захарен диабет от 1998 г. – ЕР на ТЕЛК, стр. 31). Фактът, че инсултът е настъпил 4 месеца след ПТП, изобщо не означава, че предпоставките за него не са съществували още преди произшествието.

От гласните доказателствени средства се установява, че още преди инцидента пострадалият е бил диабетик, във връзка с това, освен след инцидента за поставяне на метални импланти в костта му, се наложило и последващо хоспитализиране, тъй като била установена хеперглемия (св. А. З. - син на ищеца). Св. З. установява и че на 15.11.2020 г. (установено и от медицинската документация и от заключението на медицинските експертизи) ищецът е получил мозъчен инсулт. Това наложило св. З. и семейството му да се преместят от САЩ в с. Дебнево, тъй като нямало кой да обслужва баща му. Баща му претърпял две операции - при счупването, а след това при инфекцията, като повече от година го обслужвал в ежедневните му потребности. Заявява, че баща му се депресирал и приятелите му престанали да го посещават, затворил се, като до инцидента ползвал и автомобил. По съвет на лекарите не ползвал и телефон. След инсулта имал проблеми със слуха и говора. Св. З. твърди, че към настоящия момент баща му е по-добре, защото ходи сам до тоалетна, баня, но за лекарства, пари и дрехи имал поС.ен контрол. Придвижвал се с патерица, тъй като не можел да върви повече от 50-100 метра, поради болки в крака. Заявява, че възстановяването му продължило повече от година. В същата насока са и показанията на св. К. Б. (съседка на ищеца). Според Б. ищецът бил отпаднал, бил съсипан, защото не можел да се движи сам, бил в тежко съС.ие с много съпътстващи заболявания - диабет, инсулт, предвижвал се трудно с помощни средства, като и сега се придвижвал с тях. Заявява, че сега не можел да се изразява много добре, „забърква се“ след прекарания инсулт и имал коренна разлика след инцидента, състарил се отслабнал много.

Свидетелските показания, макар и повърхностни, касаят лично възприети от свидетелите факти, показанията са житейски логични, не се опровергават от доказателства по делото и съдът счита, че същите могат да бъдат кредитирани.

На обезщетяване подлежат всички вреди – имуществени и неимуществени, които са пряка и непосредствена последица от непозволеното увреждане (деликта).

Трайната съдебна практика, като напр. ППВС № 4/1968 г. на Върховния съд, както и по-новата такава (напр. Решение № 184/08.11.2011 г. по т. д. 217/2011 г. на ВКС на РБ, II т. о., Решение № 83/06.07.2009 г. по т. д. 795/2008 г. на ВКС на РБ, II т. о. и др.) е категорична, че „справедливостта“ по чл. 52 от ЗЗД не е абстрактно понятие, а се изпълва със съдържание и смисъл при определяне на размер на обезщетението за неимуществени вреди, винаги и само когато се подхожда конкретно към случая, при съобразяване с всички правнозначими факти и обстоятелства, понеже следва да се обоснове връзката между конкретно

установените увреждания и защо съдът приема, че съответния размер на присъжданото обезщетение за неимуществени вреди е справедлив.

При определяне размера на обезщетението е необходимо да се отчете начинът на извършването на противоправното деяние, претърпените от ищеца болки и страдания вследствие на причинените му травматични увреждания, периодът за пълното възстановяване, неговата възраст, причинените му неудобства и дискомфорт при социалните контакти, социално-икономическите условия в страната към момента на настъпване на застрахователното събитие - средата на 2021 г., както и високият нормативно определен лимит на обезщетението за настъпили неимуществени вреди, виновно причинени от застраховано лице по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите – в размер до 10 420 млн. лв., независимо от броя на пострадалите лица (арг. чл. 492, т. 1 от КЗ – в релевантната редакция на тази правна норма). Тъй като неимуществените вреди, които представляват неблагоприятно засягане на лични, нематериални блага, не биха могли да бъдат възстановени, предвиденото в закона обезщетение не е компенсаторно, а заместващо и се определя съобразно критериите, предписани в правната норма на чл. 52 от ЗЗД – по справедливост от съда.

В случая следва да се вземе предвид обстоятелството, че от процесното ПТП ищецът е претърпял: фрактура на лява тазобедрена става закрито претрохантерно счупване и контузионна кръвноеквивалентна лезия в паренхимата на лява голямомозъчна хемисфера, при обичаен възстановителен период от около една година, удължен оздравителен процес и остатъчна симптоматика; развилият се захарен диабет и полученият мозъчен инсулт, които макар и да не са в пряка причинно следствена връзка с получените увреждания са оказали неблагоприятно въздействие върху възстановителния процес на ищеца; неудобства в ежедневието си, като ищецът не е могъл в периода на лечение и възстановяване самостоятелно да се самообслужва, както и че към настоящия момент не е налице пълно функционално възстановяване на получените травми, ищецът при натоварване изпитва все още болки и дискомфорт, предвижда се с помощни средства; напредналата му възраст (69 години при настъпване на злополуката); посттравматично стресово разстройство, отражението върху психиката му във връзка с претърпяното ПТП, както и ограничаването на социалните му контакти за определен период от време.

При така изяснените правнорелевантни факти въззивният съд приема, че заместващото обезщетение на ищеца за причинените му от противоправното поведение на делинквентна неимуществени вреди е в размер на 60 000 лв. Законодателят е определил висок нормативен максимум на застрахователното обезщетение за причинените от застрахованото лице неимуществени вреди – в размер на 10 420 млн. лева при причиняване - на неимуществени и имуществени вреди при всяко едно застрахователно събитие – арг. чл. 492, т. 1 от КЗ. Следователно, по този начин той е целял заместващото обезщетение да отговаря на действително претърпените болки и страдания. Заместващото обезщетение представлява парично право, като неговата обезщетителна функция е насочена към получаване на имуществени блага, чрез които да бъде морално удовлетворен пострадалият,

като емоционално да бъдат подтиснати изживените неблагоприятни последици от причинените му болки и страдания. В този смисъл съобразно общественно-икономическите условия в страната към момента на настъпване на процесното застрахователно събитие – средата на 2021 г., и наложилите се морални норми в обществото, респ. съобразно съдебната практика справедливият размер за заплащане на заместващо обезщетение при подобни травматични увреждания, посочени по-горе е в размер на 60 000 лв. за обезщетение за неимуществени вреди за ищеца Г. З..

Гореизложеното налага извода, че възражението на въззивника за прекомерност на присъденото обезщетение е неоснователно.

Неоснователно се явява и възражението от ответника за съпричиняване на вредоносния резултат от пострадалия (т. нар. „компенсация на вини“, уредена в чл. 51, ал. 2 от ЗЗД, с оглед така установеният по делото механизъм на процесното ПТП). В конкретния казус ответникът извежда приноса на пострадалия (пешеходец) от посочените в отговора на исковата молба обстоятелства, че „вредите са съпричинени от самия пострадал, който с поведението си евентуално е създал предпоставки и условия за настъпването на инцидента“. Макар да липсва конкретизация, съдът приема, че е направено валидно възражение за съпричиняване, доколкото към момента на отговора на исковата молба не е бил изяснен механизма на настъпване на процесното ПТП, като вероятно се има предвид – нарушение на чл. 113, ал. 1, т. 1 от ЗДвП – задължение на пешеходците преди да навлязат на платното за движение, да се съобразят с приближаващите се пътни превозни средства. За да се определи дали е налице съпричиняване на вредоносния резултат, респ. степента на участие на пострадалия в цялостния съпричинителен процес, е необходимо да се изследва механизмът на настъпване на процесното ПТП. Процесуалното задължение (доказателствената тежест) за установяването на този правнорелевантен факт принадлежи на страната, която навежда това частично правоизключващо възражение, като доказването трябва да е пълно (несъмнено, безспорно) съобразно правилата, предписани в правната норма на чл. 154, ал. 1 от ГПК.

За да е налице съпричиняване по смисъла на чл. 51, ал. 2 от ЗЗД, пострадалият трябва обективно да е допринесъл за вредоносния резултат, създавайки условия или улеснявайки с поведението си неговото настъпване, независимо дали е действал или бездействал виновно. Съгласно разпоредбата на чл. 51, ал. 2 от ЗЗД, ако увреденият е допринесъл за настъпването на вредите, обезщетението може да се намали. Не всяко нарушение на установените в ЗДвП и ППЗДвП правила за движение по пътищата обаче е основание да се приеме съпричиняване на вредоносния резултат от пострадалия, водещо до намаляване на дължимото се за същия обезщетение. Тълкуването на нормата на чл. 51, ал. 2 от ЗЗД налага разбирането, че за да е налице вина на участник в пътното движение и принос на увредения към щетата, е необходимо не само извършваните от последния действия да нарушават предписаните от ЗДвП и ППЗДвП правила за поведение, но и нарушенията да са в пряка причинна връзка с настъпилия вредоносен резултат, т. е. последният да е тяхно следствие. В този смисъл е трайната практика на ВКС – напр. Решение № 206/12.03.2010 г., постановено по т.д. №

35/2009 г. по описа на ВКС на РБ. Обективният характер на съпричиняването е признат изрично от Върховния съд в ППВС № 17/1963 г. – т. 7, което има характер на задължителна съдебна практика. С цитираното постановление Пленумът на Върховния съд е приел със задължителна за съдилищата в Република България сила, че обезщетението за вреди от непозволено увреждане се намалява, ако и самият пострадал е допринесъл за тяхното настъпване, като се преценява единствено наличието на причинна връзка между поведението му и настъпилия вредоносен резултат.

Т. е., релевантен за съпричиняването и за прилагането на чл. 51, ал. 2 от ЗЗД е само онзи конкретно установен принос на пострадалия, без който не би се стигнало (наред с неправомерното поведение на деликвента) до увреждането като неблагоприятен резултат. Правните последици от съпричиняването и значението му за размера на обезщетението, което увреденият има право да получи като паричен еквивалент на произлезлите от деликта вреди, изключват допустимостта съдът да обосновава изводите си за съпричиняване с вероятности или с предположения.

Настоящият състав на въззивната инстанция, както посочихме по-горе, намира, че са неоснователни релевираните възражения от ответното дружество, наведени още в първата инстанция за съпричиняване на вредоносния резултат - неспазване на задължението на пешеходците преди да навлязат на платното за движение, да се съобразят с приближаващите се пътни превозни средства (чл. 113, ал. 1, т. 1 от ЗДвП).

Макар и лаконично, първоинстанционният съд е обосновал извода си за неоснователност на възражението за съпричиняване единствено с неизпълнение от страна на водача на вмененото му от чл. 116 от ЗДвП задължение да бъде внимателен и предпазлив към пешеходците, особено към децата, към хората с трайни увреждания, в частност към слепите, които се движат с бял бастун, към слепо-глухите, които се движат с червено-бял бастун и към престарелите хора.

Видно от заключението на съдебно автотехническа експертиза, произшествието е настъпило на необозначен паркинг, където участващият в ПТП автомобил е бил паркирал. Паркингът по естеството си съставлява зона, където има движение както на автомобили, така и на пешеходци – качващи се или слизащи от превозните средства, или преминаващи покрай тях. Наблизо не е имало обозначена пешеходна пътека, поради което пешеходецът при преминаването си е следвало да се съобразява с приближаващите се превозни средства, тъй като е бил паркирал, поради което пешеходецът не е имал задължение да очаква потеглянето му. Пешеходецът, който от своя страна е отивал към своя паркиран автомобил, не е имал задължение и да разчете светлините на задните стопове на автомобила, нито да се съобрази с евентуален шум на двигателя на автомобила, като сигнали за предстоящото му потегляне, още повече, че съобразно събраните по делото доказателства се е намирал в гръб с него. С оглед възрастта на пострадалия (на 69 години), с оглед положението му, стоейки в гръб, непосредствената му близост до автомобила в момента на потеглянето му, същият не е бил в съС.ие за времето на придвижване на автомобила на разС.ие да възприеме промяната

в съС.ието на автомобила – от паркирал в движещ се, да съобрази посоката и скоростта му на движение, да формира решение за адекватна промяна в своята посока и скорост на движение (дали да спре, да се върне, да избърза напред, или да се отдалечи в друга посока), и да измине необходимото разС.ие за излизане от коридора на движение на автомобила, така че да избегне удара. Напротив, съобразно разпоредбата на чл. 25, ал. 1, предл. второ от ЗДвП, именно водачът на автомобила, който ще предприеме маневра да излезе от реда на паркираните автомобили, е задължен преди да предприеме маневрата, да се съобрази с положението, посоката и скоростта на движение на останалите участници в движението, и да се убеди, че няма да създаде опасност за тях. Освен това текстът на чл. 40, ал. 1 и 2 от ЗДвП разпорежда, че преди да започне движение назад, водачът е длъжен да се убеди, че пътят зад превозното средство е свободен и че няма да създаде опасност или затруднения за останалите участници в движението, както и че, по време на движението си назад водачът е длъжен непрекъснато да наблюдава пътя зад превозното средство, а когато това е невъзможно, той е длъжен да осигури лице, което да му сигнализира за опасности.

При така приетото по-горе и с оглед спорния предмет на делото, въззивният съд изхожда от положението, че с поведението си водачът на лекия автомобил, застрахован при ответника, противоправно и виновно е причинил наищеца вреди (чл. 45 ЗЗД), като е нарушил нормите на чл. 25 и чл. 40, ал. 1 и 2 от ЗДвП.

Съдът намира, че в случая поведението на пострадалият като пешеходец не е в причинна връзка с вредоносния резултат. Събраните доказателства – възприетото заключение на вещото лице, извело механизъм на ПТП от наличните данни за ПТП, сочат, че пешеходецът е бил видим за водача на лекия автомобил, предприел маневра на заден ход при вече съществуваща опасност за движението, а в случай, че същият беше изпълнил задълженията си по чл. 40 от ЗДвП, ПТП е било изцяло предотвратимо. Следователно ПТП нямаше да настъпи, при положение че водачът не беше предприел посочената маневра в конкретния момент. Отделно от това, не е доказано при условията на пълно доказване, че ПТП е настъпило на пътя - на платното за движение, и, че пешеходецът е нарушил чл. 108, ал. 2 от ЗДвП.

Процесното ПТП е настъпило поради това, че водачът на лекия автомобил неправилно е предприел маневрата за движение на заден ход, без да се увери, че пътят зад превозното средство е свободен. Или най-малкото не е наблюдавал пътя непрекъснато и не е потеглил плавно, а с рязко натискане на газта.

В случая не се установява ищецът да е могъл да възприеме включените светлини за заден ход, тъй като е бил в гръб спрямо маневриращото ППС.

Въззивният съд намира, че разпоредбата на чл. 113 от ЗДвП е неприложима, тъй като същата визира правила, които пешеходците трябва да спазват при пресичане на платното за движение и при преминаване по пешеходните пътеки. В случая обаче става въпрос за открит паркинг, при което нито има платно за пресичане, нито има обозначени пешеходни пътеки.

Законът за движение по пътищата (ЗДвП) и Правилникът за неговото приложение (ППЗДвП) не регламентират поведението на участниците в движението на паркинг. Не е

налице и уредба, забраняваща придвижването на пешеходци на места за паркиране, още повече съвременната градоустройствена реалност в страната налага такова придвижване. След като няма специални изисквания за поведението на пешеходците на паркинг, приложение следва да намерят общите правила на закона на ЗДвП, задължаващи пешеходците да се съобразяват най-общо с пътната обстановка (чл. 32, ал. 2).

Механизъм на осъществяване на процесното произшествие не позволява да се направи извод, че ищецът е нарушил някое от задълженията като участник в движението. Същият не се е движел на забранено за целта място, а пътната ситуация не му е дала повод да възприеме застрахования автомобил като опасност, тоест да отчете възможността, че моторното средство ще предприеме маневра. Самият автомобил не се е намирал в движение, за да се налага съобразяване спазването на разпоредбите на чл. 113 и чл. 114 от ЗДП. Няма данни пострадалият да е възприел звуков или светлинен сигнал от автомобила, доколкото е бил с гръб към потеглящия автомобил. Но дори и поС.но да е следял движението му, той не е разполага с време за реакция.

Въпросът за съпричиняването е фактически, при изясняването му по делото е съобразено заключение на вещо лице, като безспорно е бил установен механизма на пътнотранспортното произшествие. То е настъпило поради неспазване на правилата за движение от страна на единия участник - водача на лекия автомобил, при липса на установено нарушение по ЗДвП от страна на другия участник в произшествието, като пешеходец. Според тезата на жалбоподателя, пострадалият следва да е могъл да възприеме потеглящия автомобил като опасност, да промени посоката на движение, да избегне произшествието и като не е сторил това, явил се е съпричинител на вредоносния резултат. Горната теза е несъстоятелна и доводите, с които се обосновава, противоречат на залегналите в ЗДвП предписания към поведението на участниците в движението, на правилата, от които съдът изхожда при диренето на причинно-следствена връзка, а възгледът, че който не се предпази от деликтно, противоправно, виновно и вредоносно поведение на другия, сам следва да си носи последиците, е в противоречие и с обществения ред. В т. см. Решение № 1468/04.12.2008 г. на ВКС на РБ по гр. д. № 45/2008 г., V г. о., ГК, докладчик съдията Емил Томов.

Поради това няма основание да се приеме противоправно поведение на пострадалия пешеходец, изразяващо се в нарушение на цитираните изисквания по чл. 113, ал. 1 от ЗДвП, нито би могло да му се вмени съобразяване с противоправното поведение на водача. Последният в нарушение на чл. 40, ал. 1 от ЗДвП започнал движение на заден ход, без да се убеди, че пътят зад превозното средство е свободен и че няма да създаде опасност за другите участници в движението.

При така приетите за установени правнорелевантни факти от събраните по делото доказателствени средства настоящата съдебна инстанция достига до правния извод, че не се установиха наведените от ответното застрахователно дружество материалноправни възражения за съпричиняване на вредоносния резултат от извършено от пострадалия противоправно деяние.

Ето защо не е налице основание за приложение на чл. 51, ал. 2 от ЗЗД, до каквито изводи правилно и законосъобразно е стигнал и първоинстанционният съд.

По изложените съображения, съдът приема, че предявеният от Г. А. З. от с. Дебнево, Община Троян, Област Ловеч против ЗД „Бул Инс“ АД, гр. София иск с правно основание чл. 432, ал. 1 от КЗ за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди е основателен и доказан в размер на 60 000 лв.

По искането с правно основание чл. 86, ал. 1 от ЗЗД във вр. с чл. 409 от КЗ, имащо за предмет присъждане на законна лихва за забава върху обезщетението за вреди.

В нормативната уредба в новия КЗ е възприет подхода да се разграничи отговорността на застрахователя от тази на причинителя на деликта, при регулиране отговорността за неточното изпълнение във времево отношение изпълнение на задължението да се заплати застрахователно обезщетение. Макар деликвента да е задължен от датата на увреждането – чл. 84, ал. 3 от ЗЗД, застрахователят е отговорен за лихвите за забава не по общото правило в ЗЗД, а по специалните правила на КЗ, а именно: чл. 493, ал. 1, т. 5 във вр. с чл. 429, ал. 2, т. 2 във вр. с ал. 3 от КЗ, които предвиждат, че застрахователят покрива отговорността за лихвите за забава, когато застрахованият отговаря за тяхното плащане пред увреденото лице, тези лихви се включват в застрахователното обезщетение и се плащат от застрахователя в рамките на лимита на неговата отговорност – застрахователната сума. По отношение на началния момент на дължимост, е прието, че от застрахователя се плащат само лихвите за забава, дължими от застрахования, считано от датата на уведомяването от застрахования за настъпването на застрахователното събитие по реда на чл. 430, ал. 1, т. 2 от КЗ или от датата на уведомяване или на предявяване на застрахователна претенция от увреденото лице, която от датите е най-ранна.

В случая най-ранната дата, за която са налице доказателства, че застрахователят е уведомен за настъпване на застрахователното събитие е 01.10.2021 г., от когато датира заявлението на пострадалия за заплащане на обезщетение.

Предвид гореизложеното съдът приема, че претендираната лихва върху обезщетението за неимуществени вреди е основателна, считано от 14.03.2022 г. (датата на предявяване на иска) до окончателното изплащане. В тази си част обаче решението не е обжалвано от ищцата.

С оглед на гореизложеното първоинстанционното решение, като неправилно следва да се отмени в частта, с която е уважен предявения иск за неимуществени вреди за сумата от 60 000 лв. до сумата от 80 000 лв. – неимуществени вреди, както и в частта за законната лихва и разноските, като се постанови друго, с което предявеният иск за неимуществени вреди следва бъде уважен в размер на 60 000 лв., а в останалата си част бъде отхвърлен, като законната лихва да се присъди от 14.03.2022 г. (така, както е поискана, но в случая дължима от 01.10.2021 г.) до окончателното ѝ изплащане. В останалата му обжалвана част първоинстанционното решение следва да се потвърди.

Съобразно направеното искане и изхода на спора пред въззивната инстанция

ответното дружество следва да заплати на адв. А. Л. Б. от САК направените по делото разноски за първоинстанционното производство в размер на 2 796 лв. с ДДС, представляващи адвокатско възнаграждение, на основание чл. 78, ал. 1 от ГПК във вр. с чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата във вр. с чл. 7, ал. 2, т. 4 от Наредба № 1/09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения (ред. ДВ бр. 68/2020 г.), съобразно уважената част на иска и направените по делото разноски за второинстанционното производство в размер на 2 640 лв. с ДДС, представляващи адвокатско възнаграждение, на основание чл. 78, ал. 1 от ГПК във вр. с чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата във вр. с чл. 7, ал. 2, т. 3 от Наредба № 1/09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения (ред. ДВ бр. 88/2022 г.), съобразно отхвърлена част на жалбата на ответника, или общо в размер на 5 436 лв. с ДДС. За присъждане на разноските пред въззивната инстанция, настоящият състав съобрази размера на потвърдената уважена обжалвана част от претенциите, т. е. неоснователната част на въззивната жалба на ответното дружество, възлизаща на 20 000 лв.

Ответникът има право на разноски, съразмерно на отхвърлената част на иска, на основание чл. 78, ал. 3 от ГПК. Т.е. съобразно направеното искане и изхода на спора ищецът следва да заплати на ответното дружество направените разноски за първоинстанционното производство в размер на 3 528 лв. с ДДС и за въззивното производство в размер на 1 488 лв. с ДДС, или общо за двете инстанции в размер на 5 016 лв. с ДДС, съобразно отхвърлената част на жалбата, на основание чл. 78, ал. 3 от ГПК.

Неоснователно е възражението на ищеца за прекомерност на претендираното адвокатско възнаграждение от процесуалния представител на ответника, доколкото такова е претендирано около минимума на Наредба № 1/09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения.

При този изход на спора и обстоятелството, че ищецът е освободен от заплащане на държавна такса, на основание чл. 78, ал. 6 от ГПК таксата върху уважения размер на претенциите следва да се заплати от осъдения ответник. Така при размер на уважената претенция от 60 000 лв. за иска за неимуществени вреди и 830 лв. за иска за имуществени вреди, то дължимата държавна такса съгласно чл. 1 от Тарифа за държавните такси, които съдилищата събират по ГПК, е в размер на 2 433.20 лв. – за първоинстанционното производство.

По изложените съображения и на основание чл. 271, ал. 1, предл. трето от ГПК, Апелативен съд – Велико Търново

РЕШИ:

ОТМЕНЯВА Решение № 39/09.06.2023 год., постановено по т. д. № 25/2022 г. по описа на Окръжен съд - Ловеч, **В ЧАСТТА**, с която е уважен предявеният от Г. А. З., ЕГН ***** от с. Дебнево, Община Троян, Област Ловеч, ***** против от ЗД „Бул Инс“ АД, ЕИК 831830482, със седалище и адрес на управление: гр. София, район „Лозенец“, бул.

„Джеймс Баучер“ № 87, представлявано от С. С. П. и К. Д. К. – изп. директори, иск с правно основание чл. 432, ал. 1 от КЗ за сумата от 60 000 лв. до сумата от 80 000 лв. (неимуществени вреди), законната лихва върху тази сума, считано от 14.03.2022 г., както и **В ЧАСТТА** за разноските, вместо което

ПОСТАНОВИ:

ОТХВЪРЛЯ предявения от Г. А. З., ЕГН ***** от с. Дебнево, Община Троян, Област Ловеч, ***** против ЗД „Бул Инс“ АД, ЕИК 831830482, със седалище и адрес на управление: гр. София, район „Лозенец“, бул. „Джеймс Баучер“ № 87, представлявано от С. С. П. и К. Д. К. – изп. директори, иск с правно основание чл. 432, ал. 1 от КЗ, за разликата от 60 000 лв. до 80 000 лв., частичен иск от сума в общ размер на 150 000 лв. - застрахователно обезщетение за претърпени неимуществени вреди в следствие на настъпило ПТП на 08.07.2020 г., ведно със законната лихва от датата на завеждане на иска - 14.03.2022 г. до окончателното изплащане на сумата, като неоснователен и недоказан.

ПОТВЪРЖДАВА Решение № 39/09.06.2023 год., постановено по т. д. № 25/2022 г. по описа на Окръжен съд - Ловеч в останалата му обжалвана част.

ОСЪЖДА ЗД „Бул Инс“ АД, ЕИК 831830482, със седалище и адрес на управление: гр. София, район „Лозенец“, бул. „Джеймс Баучер“ № 87, представлявано от С. С. П. и К. Д. К. – изп. директори, да заплати на адв. А. Л. Б. от САК, гр. София, ***** направените по делото разноски пред двете инстанции в размер на 5 436 (пет хиляди четиристотин тридесет и шест) лв. с ДДС, представляващи адвокатско възнаграждение, на основание чл. 78, ал. 1 от ГПК във вр. с чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата.

ОСЪЖДА Г. А. З., ЕГН ***** от с. Дебнево, Община Троян, Област Ловеч, ***** да заплати на ЗД „Бул Инс“ АД, ЕИК 831830482, със седалище и адрес на управление: гр. София, район „Лозенец“, бул. „Джеймс Баучер“ № 87, представлявано от С. С. П. и К. Д. К. – изп. директори, направените по делото разноски пред двете инстанции в размер на 5 016 (пет хиляди и шестнадесет) лв., на основание чл. 78, ал. 3 от ГПК.

ОСЪЖДА ЗД „Бул Инс“ АД, ЕИК 831830482, със седалище и адрес на управление: гр. София, район „Лозенец“, бул. „Джеймс Баучер“ № 87, представлявано от С. С. П. и К. Д. К. – изп. директори, да заплати в полза на съдебната власт по сметка на Окръжен съд – Ловеч сумата от 2 433.20 (две хиляди четиристотин тридесет три лв. и 20 ст.) лв., на основание чл. 78, ал. 6 от ГПК.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване пред Върховен касационен съд на Република България в едномесечен срок от съобщението до страните, че същото е изготвено, при наличие на предпоставките, визирани в чл. 280 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____